

Stille vriendschap

- Michel Follet

Korte inhoud van het boek

Marc leest in zijn vrije tijd boeken in. Twee uurtjes per week. Hij doet het al jaren. Niet voor zichzelf, voor anderen. Aan de andere kant van het glas luistert Karel mee. Hij neemt de stem van Marc op en plakt het gesproken boek aan elkaar. Voor Karel is het meer dan een job, het is een passie. Er ontstaat een mooie vriendschap tussen Karel en Marc. Die vriendschap is op geen enkele manier stuk te krijgen. En toch gebeurt er iets wat die bijzondere band tussen Karel en Marc wel erg moeilijk maakt.

Inhoudsopgave van het lespakket

Voorlezen	p 2*
Benieuwd?	p 3*
Geen Engelse woorden in de Nederlandse les	p 3*
Aantekeningen in de tekst	p 3*
Echt helpen	p 4*
Opdrachten geven	p 4*
Meer lestips	p 4*
Wat raakt jou?	p 5*
Leven in het donker	p 5*
Nederlandstalige muziek	p 5*
Waarom?	p 7*
Smoezen bedenken	p 7*
Het dankwoord	p 7*
Muziek en emoties	p 8
Lestips over evalueren	p 8*
Bijlage	p 9
Werkblad	p 10

* Om deze activiteiten te doen in een les, hoeft niet het hele boek gelezen te worden.

Voor wie is dit lespakket?

In alle lespakketten spreken wij over 'cursisten', die les volgen in het volwassenenonderwijs. Toch zijn de meeste lestips ook heel goed bruikbaar voor leerlingen in het secundair onderwijs (OKAN, BuSo, BSO-PAV en vaak ook TSO). Dit lespakket kan je downloaden via www.wablieft.be. Eerst vind je de lestips, achteraan eventuele bijlagen.

Een Wablieft-boek is ook een luisterboek

Een Wablieft-boek is ideaal voor wie niet zo vlot leest. Je kan er ook de luistercd bij gebruiken. Dit kan vooraf (om al te horen waar het over gaat), maar ook tijdens of na het lezen. Laat gedurende de lessen je cursisten experimenteren met deze verschillende manieren. Welke vinden ze het leukste?

Introductie

OVER LEZEN IN DE KLAS

Een volledig boek lezen is een grote opgave. Veel cursisten zullen thuis niet de tijd kunnen maken om een boek te lezen. Dus maak je best gebruik van de tijd die je hebt met cursisten. Maak je cursisten warm met stukken tekst. Misschien lezen ze zelf een heel boek, misschien niet. Dat is ook niet erg, elk mooi stuk literatuur hebben ze gehad.

Er zijn verschillende manieren om de lezers dit boek te laten 'lezen'. De luistercd is daarbij een grote hulp. Eerst luisteren, dan lezen. Of ook: eerst lezen, dan luisteren. Luisteren en lezen tegelijk. Aarzel niet om de tekst meerdere keren te laten beluisteren of lezen. Werk in elk geval in stukken, zodat de lezers het overzicht niet verliezen.

OVER VOORLEZEN

Voorlezen is een prettige manier om teksten aan te brengen, ook voor tieners, volwassen cursisten en senioren.

Maar voorlezen is meer! Luisteren naar een boeiend voorgelezen tekst verhoogt de luisterconcentratie en brengt nieuwe woorden aan. De les beginnen met voorlezen is rust scheppen. Voorlezen tussen twee inspannende opdrachten is een manier om de aandacht weer naar jou en/of naar de les te trekken.

Daarom suggereren we een voorleesfragment. Een fragment dat nieuwsgierig maakt, maar niks verklapt. Een fragment dat ook los van het boek verstaanbaar is.

Een voorleesfragment hoeft geen verwerking. Het mag er zijn op zich. Wie toch graag kort iets doet met de tekst, vindt een paar suggesties.

Voorleesfragment

Hoofdstuk p 53 (Kus me.) – p 55 (Daar moet Karel twee keer over denken.)

Vertel als korte inleiding dat dit verhaal zich afspeelt in een studio waar luisterboeken ingesproken worden. Karel werkt er, en is blind. Marc is er vrijwilliger, en heeft problemen met zijn stem.

Wat gebeurt er hier?

Wat raakt jou?

Waarom raakt dit stukje jou?

Hou er rekening mee dat de derde vraag de aanleiding is om het gelezene in verband te brengen met het eigen leven van deelnemers, met andere teksten of andere films, met eerder gelezen stukken, met gedachten die al eerder verwoord werden... De kracht van praten over teksten ligt erin ruimte te geven voor deze verbanden, mensen aan 't woord te laten, en telkens weer terug te grijpen naar de tekst.

Voor achtergrondinformatie en meer lestips over voorlezen en genieten van teksten:

Lees de hoofdstukken 'voorlezen', 'vrij lezen' en 'leesclub' in de [introductiemap 'Omdat lezen leuk is'](#).

Lessuggesties bij hoofdstuk 1, p. 5 - 9

Doel: spanning ervaren in een tekst
spanning aanduiden in een tekst
herkomst van woorden
nieuwe woorden bedenken – fantasie – creativiteit
soorten teksten
voorlezen

Instapfase

Suggestie 1: benieuwd?

Gesprek: Maakt dit hoofdstuk je benieuwd naar de rest van het boek? Welke stukken of welke zinnen maken jou benieuwd?

Aanbod- en oefenfase

Suggestie 2: geen Engelse woorden in de Nederlandse les

Stap 1: Welke Engelse woorden gebruiken wij in het Nederlands? Zijn er Nederlandse woorden voor, of niet?
voorbeeld: computer heeft geen Nederlands alternatief, kids wel

Stap 2: Geef de cursisten *werkblad 1*. (De lijst is erg lang. Knip er gerust de woorden uit die jouw groep niet kent.) De cursisten werken alleen of per twee. Of verdeel de cursisten in groepjes en geef elk groepje een paar woorden. Stimuleer hen om creatief te zijn. Een mountainbike kan een bergfiets zijn, maar ook een berg-en-dal-trapper.

Stap 3: Gesprek: Van welke woorden wist je dat ze uit een andere taal kwamen? Van welke wist je het niet?

Stap 4: De cursisten lezen hun nieuwe woorden voor. Wat vinden de anderen ervan?

Stap 5: Als alle cursisten met dezelfde woorden gewerkt hebben, zullen er verschillende vertalingen zijn per woord. Hou een verkiezing. Welk is het beste Nederlandse woord voor mountainbike?

Stap 6: De cursisten sturen samen een brief naar Wablief. Ze vertellen in de brief welke nieuwe woorden ze bedacht hebben. Je brief mag naar: Wablief – Lezersbrieven, Kardinaal Mercierplein 1, 2800 Mechelen. Je mag ook mailen naar kranten@wablief.be

Suggestie 3: aantekeningen in de tekst

Stap 1: De cursisten gaan zelf een tekst inlezen of voorlezen. De tekst kiezen ze zelf (uit de bibliotheek, teksten die de lesgever meebrengt, teksten die ze zelf meebrengen). Laat de cursisten zoeken naar echte mogelijkheden:

een verhaal voorlezen voor je kinderen (voor wanneer je zelf niet thuis bent als ze gaan slapen)

een mooi gedicht inspreken en naar een vriendin mailen

een grappige tekst inspreken en op Facebook zetten voor je vrienden

een stukje uit de krant inspreken voor je oma in het rusthuis

Stap 2: Gesprek over soorten teksten. Hoe lees je een gedicht? Hoe een recept? Wat doe je met een gesprek?

Stap 3: De cursisten duiden in hun tekst aan: pauzes, leestekens, aandachtspunten, rolverdeling...

Stap 4: De cursisten nemen hun tekst op. Dat kan op de computer (met een microfoon en een programma zoals geluidsrecorder), met een dictafoon of op een smartphone.

Stap 5: Ze geven de opname aan hun kinderen, mailen ze, zetten ze op Facebook...

Stap 6: Gesprek: Hoe waren de reacties?

Lessuggesties bij p. 19 (Het restaurant is om de hoek.) – p. 22 (Hoe hij dat kan, begrijpt Marc nog altijd niet.)

Doel: zich in een ander inleven
instructies geven

Instapfase

Suggestie 1: echt helpen

Stap 1: Kijk samen naar dit filmpje: <https://www.youtube.com/watch?v=AjaMbRTkX34>

Stap 2: Gesprek: Hoe kan je mensen echt helpen? Wie heeft welke hulp nodig? Hoe weet je dat? Hoe bied je hulp aan? Hoe voelt het om te helpen? Hoe voelt het om geholpen te worden?

Aanbod- en oefenfase

Suggestie 2: opdrachten geven

Werk per twee: de ene is geblinddoekt, de andere geeft instructies.

voorbeeld:

- eten aan een tafel
- de weg naar buiten vinden
- een jas van de kapstok nemen en aandoen
- de brievenbus leegmaken

Suggestie 3: meer lestips over blind en slechtziend zijn: <http://www.braille.be/nl/leerkrachten>

Lessuggesties bij hoofdstuk 4 p. 25 - 29

Doelen: emoties in teksten
zich in een ander inleven
voorlezen
Nederlandstalige muziektteksten
opzoeken op internet

Instapfase

Suggestie 1: wat raakt jou?

Gesprek: Wat raakt jou? Welke zin raakt jou? Waarom?

Aanbod- en oefenfase

Suggestie 2: leven in het donker

Stap 1: Laat de cursisten zich een situatie inbeelden, en zich inbeelden dat ze niets zien.

voorbeeldsituaties:

- als supporter bij een sportwedstrijd
- op een trouwfeest
- in een bushokje als het regent
- op de trein
- in een druk café
- op bezoek in het ziekenhuis

Wat horen ze? Wat ruiken ze? Wat voelen en proeven ze?

Stap 2: De cursisten schrijven een gedicht bij een situatie. De medecursisten weten niet over welke situatie. Ze schrijven volgens dit stramien:

Ik hoor ...

Ik ruik ...

Ik proef ...

Ik voel ...

Variant: Laat de cursisten dezelfde oefening doen, maar nu beelden ze zich in dat ze niets horen.

Stap 3: De cursisten bereiden zich voor om hun eigen tekst voor te lezen. Waar gaan ze de klemtoon leggen? Waar lassen ze een pauze in? Waar versnellen ze? Waar vertragen ze?

Stap 4: De cursisten lezen hun teksten voor. Herkennen de medecursisten de situatie?

Suggestie 3: Nederlandstalige muziek

Stap 1: Marc en Karel spelen een spelletje: ze zeggen een stukje tekst uit een liedje, en de ander moet raden uit welk liedje.

Voorbeeld: 'Ik weet niet wat het is, maar er is iets mis. Hoe zou dat komen?' komt uit 'Terug naar de kust' van Maggie MacNeal.

Wie dit nummer wil laten horen in de les: <https://www.youtube.com/watch?v=ESndyFvyTUQ>. De tekst ervan vind je in *bijlage 1*.

Stap 2: Er zit nog een stuk uit een liedje in deze tekst: 'Met vallen en opstaan. Van hieraf moet je gaan.' Sommige cursisten zullen dit zelf merken, andere uiteraard niet.

Laat de cursisten op internet zoeken uit welk liedje het komt. Vinden ze de hele tekst? Laat hen het liedje ook zoeken op Youtube.

<https://www.youtube.com/watch?v=1yROXtfvEjM>

Stap 3: Nog een opdracht: 'Omdat mijn stoppen enkel doorslaan, als ik slecht geslapen heb.'

Laat de cursisten op internet zoeken uit welk liedje deze zin komt. Vinden ze de hele tekst? Laat hen het liedje ook zoeken op Youtube.

<https://www.youtube.com/watch?v=8xL7PiwYjzE&index=7&list=PLF844811FBF0DE408> (vanaf 00'35")

Vraag: Wat is het verband tussen dit liedje en deze tekst?

Stap 4: Kunnen cursisten elkaar een opdracht geven?

Lessuggesties bij hoofdstuk 6 p. 34 - 40

Doelen: tussen de regels lezen
fantasie en creatief denken
dankbaarheid schriftelijk verwoorden

Instapfase

Suggestie 1: waarom?

Gesprek: Waarom zou Marc een dun boekje kiezen, en niet de roman van zijn favoriete schrijver? Iemand een idee?

Aanbod- en oefenfase

Suggestie 2: smoezen bedenken

Stap 1: Gesprek: Walter bedenkt dikwijls smoezen. Wat zijn smoezen? Wanneer gebruik je een smoes? Hoe voelt dat? Wat zijn goede smoezen? Welke niet?

Moedig cursisten aan om grappige anekdotes te vertellen.

Stap 2: De cursisten bedenken een situatie waarin ze maar al te graag een smoes zouden gebruiken. En ze bedenken daarbij een goede smoes. Stimuleer hen om creatief te zijn, om originele smoezen te bedenken.

Stap 3: De cursisten vertellen hun smoezen aan elkaar. Wie is de beste smoezenbedenker?

Suggestie 3: het dankwoord

Stap 1: Lees samen het dankwoord nog een keer. Hebben de cursisten zelf al een dankwoord zien staan in een boek? Breng eventueel zelf boeken mee waarin een dankwoord staat. Meestal is de vorm: 'ik dank persoon x voor dit, persoon y voor dat'.

Stap 2: De cursisten schrijven een dankwoord. Niet bij een boek, maar bij hun leven. Dat mag ernstig zijn, of grappig.

Stap 3: Wie dat wil, kan zijn dankwoord voorlezen in de groep. Of voorlezen voor wie het bestemd is? Opsturen misschien?

Lessuggesties bij het hele boek

Doelen: muziek linken aan gevoelens
muziek linken aan dit boek

Instapfase

Suggestie 1: muziek en emoties

Marc en zijn vrouw hadden een bijzondere band. Marc en Karel hebben een bijzondere band. Muziek helpt hen om over hun gevoelens te praten.

Met wie heb jij een bijzondere band? Is er een liedje dat jou aan die persoon doet denken? Waarom? Weet die persoon dat?

Stel: er wordt een film gemaakt van dit boek. Jij mag een reclamespotje maken voor de film. Welke muziek gebruik je in dat spotje?

Lestips over evalueren:

Lees het hoofdstuk 'Evaluatie' in de [introductiemap 'Omdat lezen leuk is'](#).

Bijlage 1

Maggie Macneal - Terug Naar De Kust

Ik weet niet wat het is maar er is iets mis
Hoe zou dat komen
't Liefst loop ik alleen, niemand om me heen
In mezelf te dromen
'k Wil terug naar de kust
Heel ongerust zoek ik de weg naar de kust
Bijna niet bewust van de dreiging dat daar m'n jeugd voorbijging

'k Voel me hier niet goed waar ik wonen moet
Tussen al die mensen
Laat me nu maar gaan achter de meeuwen aan
En mijn vage wensen
'k Wil terug naar de kust
Heel ongerust zoek ik de weg naar de kust
Bijna niet bewust van de dreiging dat daar m'n jeugd voorbijging

Oh, hoe kom ik hier vandaan
Was ik maar niet weggegaan
'k Hoor de branding in m'n hoofd
Had ik eerder maar geloofd
Wat die stem toen heeft voorspeld
Dat geluk verdwijnt voor geld
Mist en regen, westenwind
Zeg mij of ik 't ooit weer vind

Ik wil terug naar de kust
Heel ongerust
Zoek ik de weg naar de kust
Bijna niet bewust van de dreiging dat daar m'n jeugd voorbij ging

Oh, hoe kom ik hier vandaan
Was ik maar niet weggegaan
'k Hoor de branding in m'n hoofd
Had ik eerder maar geloofd
Wat die stem toen heeft voorspeld
Dat geluk verdwijnt voor geld
Mist en regen, westenwind
Zeg mij of ik 't ooit weer vind
Mist en regen, westenwind
Zeg mij of ik 't ooit weer vind

Werkblad 1

Veel Nederlandse woorden komen uit een andere taal.

Bedenk voor deze woorden (nieuwe) Nederlandse woorden.

babysit (Engels)

e-mail (Engels)

walkietalkie (Engels)

mountainbike (Engels)

soapserie (Engels)

portefeuille (Frans)

boetiek (Frans)

croissant (Frans)

garage (Frans)

schnitzel (Duits)

schlager (Duits)

wals (Duits)

koffie (Turks)

sauna (Fins)

gitaar (Arabisch)

katoen (Arabisch)

spinazie (Arabisch)

suiker (Arabisch)

wok (Chinees)

alfabet (Grieks)

ballerina (Italiaans)

confetti (Italiaans)

ski (Noors)

mammoet (Russisch)

lasso (Spaans)

yoghurt (Turks)

boemerang (Australisch Engels)